

ТИТОВА

Євгенія Олегівна
Janeti15@ukr.net

УДК 658.152:005.21

СЕЙСЕБАЄВА

Наталія Григорівна

**ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА**

FORMING OF STRATEGY OF

INVESTMENT ACTIVITY OF ENTERPRISE

*к.е.н., викладач, Запорізький
національний університет*

*студентка магістратури,
спеціальність "Фінанси і
кредит", Запорізький
національний університет*

Зважаючи на сучасний стан економіки України та проблеми, які постали перед нею, для підтримки стабільної діяльності підприємствам необхідно здійснювати формування інвестиційної стратегії. Дана стратегія та процес її формування займають важливе місце, оскільки визначають перспективи розвитку підприємства, дають змогу формувати довгострокові цілі інвестиційної діяльності та вибирати найбільш ефективні шляхи їх досягнення. Формування інвестиційної стратегії є тривалим процесом, передумовою формування якої є загальна стратегія економічного розвитку підприємства, відповідно дана стратегія підпорядковується загальній стратегії по цілям та етапам.

Принимая во внимание современное состояние экономики Украины и проблемы, которые появились перед ней, для поддержки стабильной деятельности предприятиям необходимо осуществлять формирование инвестиционной стратегии. Данная стратегия и процесс ее формирования занимают важное место, поскольку определяют перспективы развития предприятия, дают возможность формировать долгосрочные цели инвестиционной деятельности и выбирать наиболее эффективные пути их достижения. Формирование инвестиционной стратегии является длительным процессом, предпосылкой формирования которой является общая стратегия экономического развития предприятия, соответственно данная стратегия подчиняется общей стратегии по целям и этапам.

Having regard to the modern state of the economy of Ukraine and problems, that appeared before her, for support of stable activity, it is necessary for the enterprises to carry out forming of investment strategy. This strategy and process of her forming occupy an important place, as it determine the prospects of development of enterprise, give an opportunity to form the long-term aims of investment activity and choose the most effective ways of their achievement. Forming of investment strategy is the protracted process, pre-condition of forming of that is general strategy of economic development of enterprise, accordingly this strategy submits to general strategy for to the aims and stages.

***Ключові слова:** інвестиційна діяльність, інвестиційна стратегія, управлінські рішення, стратегія діяльності підприємства, стратегічна ціль*

***Ключевые слова:** инвестиционная деятельность, инвестиционная стратегия, управленческие решения, стратегия деятельности предприятия, стратегическая цель*

***Keywords:** investment activity, investment strategy, administrative decisions, strategy of activity of enterprise, strategic aim*

ВСТУП

Однієї з найбільш гострих проблем сучасної України залишається досягнення стабільного економічного росту. У числі факторів, що роблять безпосередній вплив на динаміку економічного розвитку, безсумнівно, належить інвестиційній сфері.

У сучасних умовах Україна постала перед об'єктивною необхідністю активізації інвестиційного процесу. Структурне та якісне оновлення виробництва та створення ринкової інфраструктури відбуваються майже повністю шляхом і за рахунок інвестування. Чим масштабніші обсяги та вища ефективність інвестицій, тим швидше відбувається відтворювальний процес, здійснюються позитивні ринкові перетворення. З іншого боку, недостатнє

інвестування веде до втрати конкурентоспроможності національної економіки, занепаду основного капіталу, спаду виробництва та збільшення собівартості продукції, що, своєю чергою, обумовлює загострення проблеми інвестиційних ресурсів, відтак - скорочення інвестиційної активності.

Питанням управління інвестиційною діяльністю підприємства в економічній літературі приділяється досить багато уваги. Серед вітчизняних авторів, проблематика робіт яких стосується цих питань, слід відзначити Козаченко Г.В., Майорову Т.В., Гриньова В.М., Мойсеєнко І.П. та ін., а серед зарубіжних вчених-економістів – Г. Александера, Дж. Бейлі, Г. Бірмана, С. Бріггема, Л. Гітмана, та ін. Проте подальшого вирішення потребує наукова проблема

формування інвестиційної стратегії підприємства в кризових умовах господарювання.

МЕТА РОБОТИ полягає у розгляді теоретичних аспектів розробки інвестиційної стратегії підприємств, виокремленні її основних складових, аналізу основних положень державної інвестиційної політики, що визначають інвестиційну стратегію підприємств.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові роботи, періодичні публікації та видання, ресурси Internet, дані аналітичних джерел.

При проведенні дослідження використано методи структурно – логічного аналізу визначення сучасних підходів до формування інвестиційної стратегії, класифікації, узагальнення та опису проблем даної стратегії.

РЕЗУЛЬТАТИ

Світовий досвід свідчить, що країни з перехідною економікою не в змозі розвивати господарство без залучення й ефективного використання інвестицій. Акумуляуючи підприємницький, державний та змішаний капітал, забезпечуючи доступ до сучасних технологій та менеджменту, інвестиції не тільки сприяють формуванню національних інвестиційних ринків, але й пожвавлюють ринки товарів та послуг. Крім того, інвестиції, як правило, сприяють заходам макроекономічної стабілізації та дозволяють вирішувати соціальні проблеми трансформаційного періоду.

До початку 90-х років в Україні категорії “інвестиції” не знаходилось місця як у теорії, так і на практиці. Уперше — це поняття у вітчизняній економічній літературі почало зустрічатися, коли підмінялось поняттям “капітальні вкладення”. Інвестиції розглядались, як правило, в якості найважливішого економічного інструменту, який характеризував діяльність будівельного комплексу. В цьому випадку капітальні вкладення (іноді — інвестиції) аналізувались у двох аспектах: як економічна категорія та як процес, пов'язаний з рухом грошових коштів (ресурсів) [4].

У відповідності до Закону України від 18.09.91 р. “Про інвестиційну діяльність” № 1560 - XII інвестиційна діяльність визначена як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб та держави щодо реалізації інвестицій. Вона здійснюється на основі [1]:

- інвестування, яке здійснюється громадянами, недержавними підприємствами, господарськими асоціаціями, а також громадськими та релігійними організаціями;
- державного інвестування, яке здійснюється органами влади та управління України, а також державними підприємствами та установами;
- іноземного інвестування, яке здійснюється іноземними державами, юридичними та фізичними особами;
- спільного інвестування, яке здійснюється громадянами та юридичними особами України та інших держав.

Інвестиційна діяльність часто розглядається як інвестиційний процес,

стадіями якого є:

- мотивація інвестиційної діяльності;
- прогнозування та програмування інвестицій;
- обґрунтування доцільності інвестицій;
- страхування інвестицій;
- державне регулювання інвестиційного процесу;
- планування інвестицій;
- фінансування інвестиційного процесу;
- проектування та ціноутворення; о забезпечення інвестицій матеріально-технічними ресурсами;
- освоєння інвестицій;
- підготовка до виробництва продукції;
- попередня здача в експлуатацію;
- кінцева здача об'єкта в експлуатацію.

Інвестиційна діяльність підприємства — це об'єктивний процес, що має свою логіку і розвивається відповідно до властивих йому закономірностей, відіграє важливу роль у господарській діяльності підприємства, оскільки за своєю економічною природою інвестиції являють собою відмову від сьогочасного споживання заради одержання прибутків у майбутньому.

Тому інвестиційний процес починається з визначення інвестиційної стратегії підприємства, вибір якої залежить від:

- стадії життєвого циклу підприємства;
- стратегії розвитку в цілому;
- стану зовнішнього і внутрішнього ринків інвестиційних ресурсів;

- інвестиційної принадливісті підприємства як об'єкта вкладення засобів. І якщо, на перший погляд, може здаватися, що здійснення інвестицій є справою самого підприємства, керівництво якого може самостійно приймати рішення щодо інвестування, то в цьому випадку необхідно, насамперед, навчитися оцінювати наслідки таких рішень, оскільки нездійснення інвестицій — це теж свого роду стратегія.

Під інвестиційною стратегією слід розуміти весь комплекс довгострокових цілей і вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення.

Інвестиційна стратегія підприємства повинна бути орієнтована на довгострокові цілі і реалізовуватися в процесі поточної господарської діяльності за допомогою вибору відповідних інвестиційних проектів і програм.

Формування інвестиційної стратегії підприємства являє собою складний творчий процес, що ґрунтується на прогнозуванні окремих умов здійснення інвестиційної діяльності і кон'юнктури інвестиційного ринку як у цілому, так і в розрізі окремих його сегментів. Ця стратегія завжди формується у рамках загальної стратегії економічного розвитку, погоджується з нею за цілями, етапами та строками реалізації.

У якості довгострокових конкретизованих цілей підприємства на різних етапах можуть бути: досягнення визначених норми і маси прибутку, зростання масштабів шляхом збільшення торгового обороту і частки контрольованого ринку, виробництво нової продукції, зміна зношеного і

застарілого обладнання для зниження витрат виробництва, захист навколишнього середовища тощо [3].

Звичайно, інвестиційний процес розпочинається з мотивації інвестиційної діяльності. Основним мотивом такої діяльності є надлишок певних коштів у суб'єкта господарювання або приватної особи, яких не влаштовують відсотки за банківськими депозитами. Інвестор, що є власником цих нагромаджень (збережень), прагне придбати на інвестиційному ринку фінансові активи або інвестиційні товари (реальні активи), тобто здійснити інвестиції.

Поступово, із формуванням в Україні основ ринкових відносин починають змінюватися наукові світогляди сутності інвестицій (капітальних вкладень), виникають та розвиваються чисто ринкові підходи до їх оцінки та прогнозуванню форм, методів та принципів здійснення інвестиційної діяльності.

Варто зауважити, що формування західної наукової думки щодо інвестування здійснювалось на основі вчення про фінанси. Саме в рамках теорії фінансів сформувалась прикладна дисципліна інвестиційний менеджмент як наука, яка присвячена методології та техніці управління інвестиціями компанії та, яка включає три взаємопов'язаних напрямки, які складають серцевину процесу управління інвестиціями компанії:

- інвестиційна політика (тобто дії, пов'язані з розміщенням інвестиційних ресурсів);
- управління джерелами коштів (тобто звідки брати кошти і якою повинна бути оптимальна структура джерел фінансування); дивідендна політика (у яких обсягах та в якому вигляді виплачувати дивіденди).

Інвестиційна діяльність підприємства представляє собою досить тривалий час і тому має здійснюватися з урахуванням певної перспективи. Отже, інвестиційна стратегія — це процес формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності та вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення на базі прогнозування умов здійснення цієї діяльності, кон'юнктури інвестиційного ринку як у цілому, так і на окремих його сегментах.

Ринкові умови, що швидко змінюються, недосконалість та змінність законодавчої бази, інфляційні процеси та криза неплатежів вимагають гнучкого підходу до формування інвестиційної стратегії.

Вихідною передумовою формування інвестиційної стратегії є загальна стратегія економічного розвитку підприємства. По відношенню до неї інвестиційна стратегія носить підлеглий характер і має узгоджуватися з нею за цілями та етапами розвитку. Таким чином, інвестиційна стратегія має розглядатися як найважливіший фактор забезпечення ефективного розвитку компанії у відповідності до з вибраною нею загальною економічною стратегією [4].

В умовах зміни зовнішнього середовища діяльності підприємств з'явилася необхідність оперативного реагування на ці зміни та розробки моделі розвитку підприємства з урахуванням

очікуваних змін. Інвестиційна стратегія передбачає формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності та вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення.

Визначальною характеристикою будь-якої стратегії є її багатоваріантність та необхідність здійснення вибору варіанта стратегічного розвитку з певного набору альтернатив в умовах невизначеності.

Оскільки формування стратегії завжди здійснюється в умовах суттєвого інформаційного дефіциту, то базовим критерієм стратегічного вибору має бути максимізація інформаційної забезпеченості. Перевагу слід віддати такому варіанту інвестиційної стратегії, для розробки якого була використана найбільша кількість якісної релевантної інформації.

Оптимальна інвестиційна стратегія має відповідати таким критеріям:

- інвестиційна привабливість запропонованих стратегією регіонів, галузей та ринків;
- взаємоузгодженість та взаємозв'язок стратегічних цілей, завдань і програм;
- низька чутливість стратегії до змін у зовнішньому середовищі (можливість максимально визначити чутливість до змін);
- прийнятний часовий діапазон реалізації стратегії;
- відсутність суттєвих перешкод на шляху до реалізації стратегії;
- прийнятний рівень інвестиційних і фінансових ризиків;
- адекватне ресурсне та організаційне забезпечення стратегії.

Найперспективніша стратегія не може бути втілена в життя без відповідної ресурсної бази — фінансового забезпечення інвестиційної стратегії. Тому необхідним етапом розробки стратегії є узгодження потреб фінансових ресурсів для її реалізації з фінансовими можливостями підприємства.

Усі напрямки та форми інвестиційної діяльності підприємства здійснюються за рахунок інвестиційних ресурсів, які ним формуються самостійно. Інвестиційні ресурси — це всі види грошових чи інших активів, залучених для здійснення вкладень в об'єкти інвестування. Стратегія формування інвестиційних ресурсів є важливим елементом не тільки інвестиційної стратегії, а й фінансової стратегії фірми.

Розробка стратегії покликана забезпечити: безперервну інвестиційну діяльність у передбачених обсягах; найбільш ефективне використання власних, залучених і особливо позикових коштів; фінансову стійкість підприємства в довгостроковій перспективі. Інвестиційна стратегія підприємства потребує певних фінансових ресурсів та ефективного їх використання незалежно від джерел формування інвестиційних ресурсів [2].

ВИСНОВКИ

Розробка інвестиційної стратегії важлива для підтримки ефективного функціонування підприємства, його економічного і соціального розвитку як в цілому так і окремих його підрозділів.

Дана стратегія дозволяє реально оцінювати власні інвестиційні можливості, дає змогу оцінити вплив чинників зовнішнього середовища та можливі варіації розвитку.

Інвестиційна стратегія підприємства є комплексом довгострокових та перспективних цілей підприємства, можливістю виявлення ефективних шляхів її реалізації.

При розробці інвестиційної стратегії підприємству необхідно враховувати наявний ресурсний стан та можливість залучення коштів, бути орієнтованими на довгострокові цілі та реалізацію в процесі поточної діяльності.

Дана інвестиційна стратегія завжди формується у рамках загальної стратегії економічного розвитку, погоджується з нею за цілями. Ефективні науково – технічні рішення стосовно інвестиційного розвитку

підприємства з чітко окресленими фінансовими можливостями забезпечать сталий розвиток підприємства.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про інвестиційну діяльність" від 18 вересня 1991 р. // Відомості Верховної Ради. — 1991. — № 47. — С. 646.

2. Гріньова В.М. Інвестування. Підручник / В.М.Гріньова, В.О.Коюда, Т.І.Лепейко, О.П. Косюда – К.: Знання, 2008.– 452 с.

3. Мойсеєнко І.П. Інвестування: навч. посіб. / І.П. Мойсеєнко. — К.: Знання, 2006. — 490 с.

4. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: навч. посібник / Т.В. Майорова. - 3-тє вид. перероб. та допов. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 376 с.